

EKSTREMALIOS SITUACIJOS IR JŲ PADARINIAI

Ekstremali situacija – padėtis, kuri atsiranda dėl gamtinio, techninio, ekologinio ar socialinio pobūdžio priežasčių ar karo veiksmų ir sąlygoja staigų bei didelį pavojų žmonių gyvybei ar sveikatai, turtui, gamtai arba žmonių žūtį, sužalojimą ar turtinius nuostolius.

Gaisrai. Jie kyla didelių technologinių avarių atvejais įmonėse, transporte, esant nepalankioms gamtinėms sąlygoms (sausros, miškų gaisrai), dėl žmogaus kaltės ir kt. Gaisro pavojų kelia degiosios medžiagos, elektros prietaisai, nuorūkos.

Sprogimu vadinamas reiškinys, kai santykiškai mažame tūryje įvyksta degimo, cheminė, branduolinė reakcija, elektros išlydis, fizikinis medžiagos virsmas ir ten išsiskiria didelis šilumos kiekis.

Avarijos. Tai sutrikimai vandentiekio, šilumos, dujų, elektros ūkiuose. Avarijos įvyksta dėl technologinių priežasčių (vibracijos, trinties, temperatūros, slėgio svyravimo ir kt.), įrengimų saugiam eksploatacijos laikui pasibaigus (rudžių, korozijos, hermetiškumo pažeidimo), transporto avarių (saugaus greičio nesilaikymo, meteorologinių sąlygų), gamtinio poveikio (didelio oro drėgnumo, liūčių, stipraus vėjo ir pan.) bei kitų.

Pagrindiniai padariniai:

- žmonių veiklos ir gyvenimo ritmo sutrikdymas;
- gaisrai;
- sprogimai;
- žala žmonių sveikatai, mirtys;
- neigiamas poveikis materialinėms vertybėms;
- materialiniai nuostoliai;

įvykus avarijai įmonėje, turinčioje pavojingų cheminių medžiagų, o taip pat įvykus transporto avarijai, pervežant pavojingus krovinius .

CIVILINĖS SAUGOS SIGNALAI

Susidarius ekstremaliai situacijai labai svarbu kuo skubiau informuoti gyventojus apie kilusią grėsmę. Tam tikslui Lietuvoje yra parengta gyventojų ir valdymo grandžių perspėjimo ir informavimo sistema, kurią sudaro:

- elektros sirenos – signalo „Dėmesio visiems!“ perdavimui (garsinio signalo girdimasis diametras – 1 km);
- valstybinis ir privatus komercinis radijas, televizija ir kitos žiniasklaidos priemonės;
- spec. automobiliai su garso stiprinimo įranga bei aparatūra (megafonai). Garsinio signalo girdimasis diametras – 300-500 m.;
- ūkio subjektuose naudojamos garsinės – signalinės priemonės;
- transporto priemonių garsinės – signalinės priemonės;
- telefoninio bei radijo ryšio priemonės;
- pasiuntiniai.

DĖMESIO VISIEMS! Tai pagrindinis išpėjamas garsinis civilinės saugos signalas, perduodamas įjungus centralizuotai valdomas arba vietinio valdymo ūkio subjektų sirenas, laivų, garvežių, specialiųjų tarnybų automobilių garsines – signalines priemones. Juo atkreipiamas gyventojų dėmesys į tai, kad susidarė ypatingos aplinkybės ir jie privalo kuo greičiau įsijungti radiją ar televizorių (LRT programą), nes per visuomenės informavimo priemones bus perduodamas konkretaus pavojaus civilinės saugos signalas bei žodinis pranešimas apie susidariusią padėtį. Šis signalas gali būti skelbiamas iškilus bet kuriai grėsmei.

MARIJAMPOLĖS NAFTOS BAZĖJE LAIKOMOS – SANDĖLIUOJAMOS PAVOJINGOS MEDŽIAGOS

Benzinas. Automobilio benzino garai dirgina odą, akis ir kvėpavimo organus. Užtiškus skystam produktui, akys ir oda sudirginama. Benzine gali būti iki 1% tūrio benzeno, kuris klasifikuojamas kaip 2-os kategorijos kancerogenas, todėl ilgalaikis poveikis gali sukelti vėžį, anemiją, leukemiją ir kitas ligas. Įkvėpti produkto garai gali sukelti mieguistumą ir svaigulį. Degant išsiskiria anglies monoksidas, azoto oksidai, sotieji angliavandeniniai ir sieros oksidai. Didžiausia sklaida – 1 km.

Dyzelinas. Dyzelino garai dirgina kvėpavimo organus. Įkvėpus didelį kiekį dyzelino garų, galimas cheminio apsinuodijimo pavojus. Dyzeline gali būti nemažas (iki

11% masės) policiklinių aromatinių angliavandenilių kiekis. Eksperimentiniai tyrimai parodė, kad kai kurie iš šių angliavandenilių gali sukelti vėžinius susirgimus. Nuo ilgalaikio ir pasikartojančio dyzelino poveikio sausėja ir trūkinėja oda. Degant išsiskiria anglies monoksidas, azoto oksidas, sotieji angliavandeniliai ir sieros oksidai. Didžiausia sklaida – 1km.

Denatūruotas/dehidratuotas etilo alkoholis (96%) su bešvinu benzinu (4%). Šis skaidrus, bespalvis mišinys yra stabilus prie standartinių gamtinių temperatūrų, tačiau aukštoje temperatūroje garai (sunkesni už orą) gali užsidegti ir sprogti nuo atviros liepsnos ar kibirkšties. Dalinio skilimo metu susidaro dūmai, anglies monoksidas ir dioksidas bei kitos kenksmingos dujos. Mišinys dirgina gleivines, kvėpavimo takus ir sukelia kvėpavimo centrinės nervų sistemos sutrikimus. Etilo alkoholio degimo produktai yra 30% mažiau toksiški nei benzinas. Didžiausia sklaida – 1 km.

ĮVYKUS GAISRUI AR SPROGIMUI MARIJAMPOLĖS NAFTOS BAZĖJE

Aplinkinių gyventojų perspėjimą apie ekstremalią situaciją vykdo UAB „Baltic Petroleum“ naftos bazės personalas. Evakavimą vykdo spec. pajėgos. Aplinkiniai gyventojai ir įmonės apie pavojų ir būtinus veiksmus perspėjami ir informuojami:

1. įjungus garsinius signalus;
2. informuojami telefonu;
3. siunčiami pasiuntiniai.

APLINKINIŲ GYVENTOJŲ VEIKSMAI

- pastebėjus gaisrą, sprogimą skubiai pranešti priešgaisrinei tarnybai tel. **112**;
- pabandyti išsiaiškinti pavojaus dydį paskambinus į Marijampolės naftos bazę tel. +370 620 19384.
- esantiems pavėjinėje pusėje evakuotis į saugesnę vietą;

Jeigu gyventojams pasiūlyta pasitraukti iš pavojingai užterštų teritorijų, reikia:

- nedelsiant užsidėti dujokaukę arba paprasčiausią vatos ir marlės raištį ar rankšluostį, suvilgytą vandeniu, geriamosios sodos ar citrinos rūgšties tirpalu;

- apsivilkti apsauginius drabužius (įvairios sintetinės striukės, lietpalčiai, apsiaustai);
- apsiauti batus, užsimauti pirštines, užsidėti kepurę, apsivynioti kaklą šaliku;
- kuo skubiau eiti iš užterštos zonos nurodyta kryptimi statmenai vėjo kryptčiai, vengiant žemesnių vietų;
- išeinant iš namų, būtina užsukti dujas, išjungti elektros bei šildymo prietaisus, užrakinti butą, pasirūpinti gyvuliais;
- jokių būdų negalima slėptis rūsiuose, duobėse, tranšėjose, nes ten labiau kaupiasi nuodingos medžiagos;
- jeigu negalima išeiti iš užterštos zonos, tuomet pasilikus namuose reikia sandariai uždaryti langus ir duris, orlaides, sklendes, ventiliacijos angas, užkaišioti plyšius ir kt. nepamiršti įspėti kaimynų;
- esant didelei užterštumo zonai, vykdoma evakuacija. Apie tai bus pranešta.

KUR GALIMA GAUTI DAUGIAU INFORMACIJOS

Marijampolės naftos bazei yra taikomi Avarijų prevencijos aprašo reikalavimai ir kompetentingai institucijai yra pateikta pavojingojo objekto anketa. Yra parengtas Ekstremalių situacijų valdymo planas, avarijų prevencijos planas, kurie esant pokyčiams yra atnaujinami. Pavojingojo objekto paskutinio planinio patikrinimo data ir kita informacija pateikiama <https://pagd.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/valstybine-priesgaisrine-prieziura/pavojingieji-objektai/pavojinguju-objektu-sarasas/>

Interesantai, norintys susipažinti su Ekstremalių situacijų ir avarijų prevencijos plano ataskaitos dalimis liečiančiomis aplinkinių gyventojų bei įmonių saugą, turi atvykti į UAB „Baltic Petroleum“ administraciją adresu Dariaus ir Girėno g. 17, Marijampolė.

Administratorė (tel. 8 52163377) suderina intereso atvykimo į bendrovę datą ir laiką. Įmonės darbų saugos specialistas suteiks informaciją rūpimais klausimais ir pateiks pageidaujamą medžiagą įmonės administracinėse patalpose, tačiau be teisės išsinešti, kopijuoti, fotografuoti arba kitaip ją dauginti.

MARIJAMPOLĖS NAFTOS BAZĖJE VYKDOMA VEIKLA

Pavojingajame objekte yra vykdoma naftos produktų (benzino ir dyzelino), riebalų rūgščiųjų metilo esterių ir denatūruoto etilo alkoholio priėmimas, sandėliavimas ir išdavimas. Veiklos rūšies kodas: 631200. Visi produktai laikomi antžeminiuose plieniniuose rezervuaruose. Projektiniai pavojingųjų medžiagų kiekiai (t): benzinas – 750 t, dyzelinas – 4900 t.

KĄ REIKIA ŽINOTI APLINKINIAMS GYVENTOJAMS IR KAIMYNINIŲ ĮMONIŲ, ĮSTAIGŲ DARBUOTOJAMS

SUSIDARIUS EKSTREMALIAI SITUACIJAI

MARIJAMPOLĖS NAFTOS BAZĖ Dariaus ir Girėno g. 17, Marijampolė

INFORMACIJA TEIKIAMA

Tel.: +370 620 19384
E-mail: info@balticpetroleum.lt
Darbo laikas: 8-17 val.